

PASVIK-ENARE

FELLES NATUR OG HISTORIE

OMRÅDET

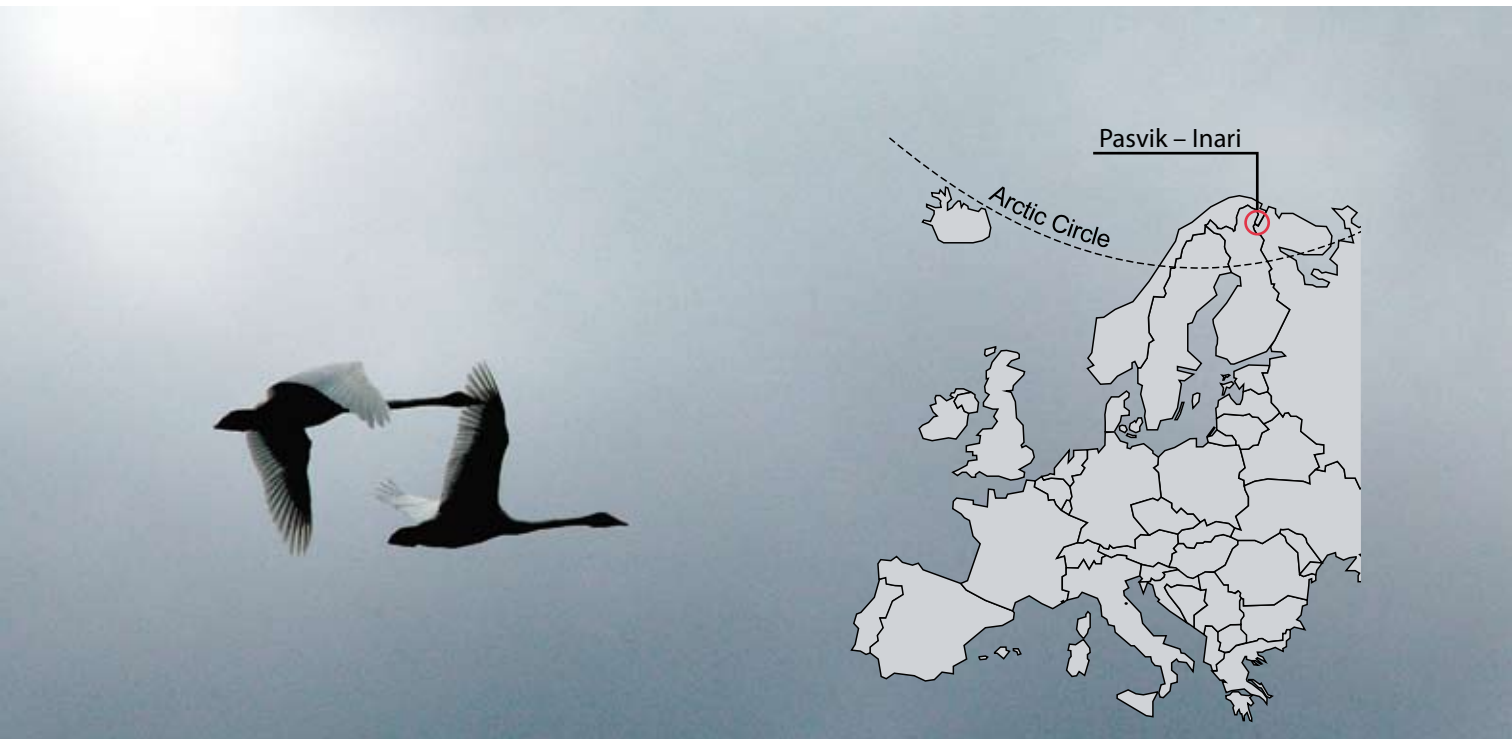
Pasvikelva renner fra den største innsjøen i finsk Lappland, Enaresjøen, og munner ut i Barentshavet på grensa mellom Norge og Russland. Pasvikdalen er leveområde for et rikt og variert plante- og dyreliv. Pasvikelva er særlig kjent for sitt yrende fugleliv. Ødemarksområdene som omgir elvedalen gjør stort inntrykk med sin ro og skjønnhet. Et stort furuskogsbelte iblandet små myrer, tjern og bekker, strekker seg fra Vätsäri i Finland til Pasvik i Norge og Russland.

De vidstrakte ødemarksområdene byr på ypperlige muligheter for fotturer og rekreasjon. Fra midten av mai til slutten av juli lyser midnattsola opp skogene. De tallrike elvene og innsjøene byr på rikelig fangst for sportsfiskere som ønsker å utforske de øde skogene. Fotturer langt inn i villmarken anbefales bare for erfarne turfolk. For kortere besøk finnes det

flere merka stier. Enaresjøen og omliggende områder er ideelle for båtliv og padling. Om vinteren kan området utforskes på ski eller med hundespann. Grensemerket på Treriksrøysa, hvor grensene til Norge, Finland og Russland møtes, kan nås til fots eller på ski.

Flere naturvernområder i de tre nabolandene har blitt opprettet for å ta vare på disse flotte ødemarkene. Et betydelig område som strekker seg over tre landegrenser er vernet; Øvre Pasvik nasjonalpark, Øvre Pasvik landskapsvernområde og Pasvik naturreservat i Norge, Vätsäri ødemarksområde i Finland og Pasvik Zapovednik i Russland. Til sammen utgjør disse verneområdene vennskapsparken "Pasvik-Inari Trilateral Park"

NATUR

Pasvikdalen og de omliggende ødemarkene ligger i den nordvestlige utkanten av taigaen, det veldige eurasiatiske barskogbeltet. Lengre mot nord overtar fjellbjørkeskog og alpine heiområder. I hjertet av ødemarka har furuskogen kunnet utvikle seg uten større påvirkning fra menneskelige aktiviteter. Tusenvis av små myrer og tjern ligger strødd i skogen, og steinete innsjøstrender åpner opp mellom furutrærne.

Sesongvariasjonen er stor i nord. De kalde vintrene er lange og mørke mens de korte somrene er varme og ekstremt lyse. Nordområdenes kortlivete somre ender når bladene får klare høstfarger.

Det barske klimaet gir tøffe livsvilkår for dyr og planter i Pasvik, og flere arter lever her på ytterkanten av sitt utbredelsesområde. Variasjonen av arter er en blanding av europeiske, asiatiske og arktiske arter. Lavskrika, som lever i gammelskog, er et eksempel på en østlig art som er typisk for området.

Nærheten til Barentshavet gjenspeiler seg i plantelivet, særlig i den nordøstlige delen av området

hvor snødekket er tynnere og vintrene kaldere. Skrubbbær og moser er svært vanlige her. Langs Pasvikelva ligger svære myrer og våtmarksområder. Mange vakre orkidéer slik som flekkmarihand og knerot trives langs myrkanter og bekker. Pasvikdalen er kjent for sin brunbjørnbestand, men observasjoner av dette imponerende dyret er ganske sjeldne. Mindre rovdyr, slik som rødrev, røyskatt og mår holder seg oftest skjult i skogen. Ødemarksområdene er viktig beiteland for tamrein. Elg er også vanlig i Pasvik.

I hjertet av Pasvik naturreservat ligger Fjærvann, den mest uberørte delen av elva. Navnet beskriver et vann dekket av fjær, noe som gir et godt bilde av denne grunne og frodige delen av Pasvikelva, med et yrende fugleliv. Isen smelter tidlig om våren og vannet fryser seint på høsten. Dette er et viktig hekkeområde og rasteområde for et stort antall trekkfugler.

KULTUR OG HISTORIE

Pasvikelva og de omkringliggende vann, elver og bekker har i århundrer vært en viktig kilde til utkomme for befolkningen i området. Fiske og jakt på våtmarksfugl har vært viktig for befolkningen, og graslandet langs breddene har blitt slått til husdyrfôr. Elva var også en viktig transportvei til handelsplassene ved Barentshavet. Under de store hogstene på 1920-tallet ble tømmer fløtet til sagbruk på Elvenes og Jakobsnes ved utløpet av Pasvikelva. Seinerne førte kampen om nikkelmalm i Petsjenga til at fossene i Pasvikelva ble bygget ut for å produsere energi til smelteverk.

Pasvik-Enare regionen er et møtepunkt for ulike kulturer. I århundrer har samene bodd i dette området, som er en del av Sameland (Sápmi). I dag lever tre ulike samiske grupper i Pasvik-Enare området; nordsamer, enaresamer og skoltesamer. Nordsamene utgjør den største gruppen av samer i Norge og Finland. Enaresamene har tradisjonelt holdt til i nærområdet til Enaresjøen. Skoltesamene mistet

sine landområder i Petsjenga under andre verdenskrig. De ble tvunget til å flytte ut av Russland, men bevarte sin kultur og ortodokse tro. I dag bor de fleste skoltesamene i den østlige delen av Enare i Finland og i Sør-Varanger i Norge.

Siden tidlig middelalder har finner, nordmenn og russere bosatt seg i Pasvik-Enare området. Selv om de ulike kulturene har levd side om side i området, og en har lært mye av hverandre, har de hver for seg beholdt sine særegne tradisjoner. De lokale museene er rike på informasjon om bosettinga gjennom tidene og de tradisjonelle levebrødene i området.

Reindrift er fortsatt et av hovedlevebrødene i nord. Ødemarkene gir rike beiter for reinflokkene. Gjennom sesongen vandrer reinen til de områdene som gir best fødetilgang. Tradisjonelt benyttes alle delene av reinen. Blant annet brukes skinnen til klær og sko og gevirene til redskaper og pyntegjenstander.

- 1 Siida, Nordre Lappland Natursenter og Samisk museum
- 2 Ortodoks kirke, Nellim havn, butikk/bar
- 3 Tømmerrenne, "Jernporten" sti
- 4 Pasvikbrua
- 5 Treriksrysa
- 6 Piilolaporten mellom Norge og Finland
- 7 Gammelt reingjerde i Vätsäri
- 8 Ortodoks kirke, skoltسامisk kultursenter, butikk/bar
- 9 Vaggatem fangeleir fra andre verdenskrig
- 10 Høyde 96, observasjonstårn, kafé/suvernirer (åpen om sommeren)
- 11 Øvre Pasvik nasjonalparksenter, botanisk hage, Svanvik kapell, verdens lengste gamle, Bjørklund Gård
- 12 Strand Museum, sti til bjørnehi
- 13 Namdalen – norsk bureisningsgård (åpen om sommeren)
- 14 Landsbyen Jäniskoski
- 15 Landsbyen Rajakoski, Kontoret til Pasvik Zapovednik
- 16 Fugletårn, Schaannings hus, rester fra andre verdenskrig
- 17 Historiemuseum
- * Rajapää ødemarkstue, åpen 1.6 – 30.9

 Informasjon

 Severdighet

 Fugletårn

 Ødemarkstue

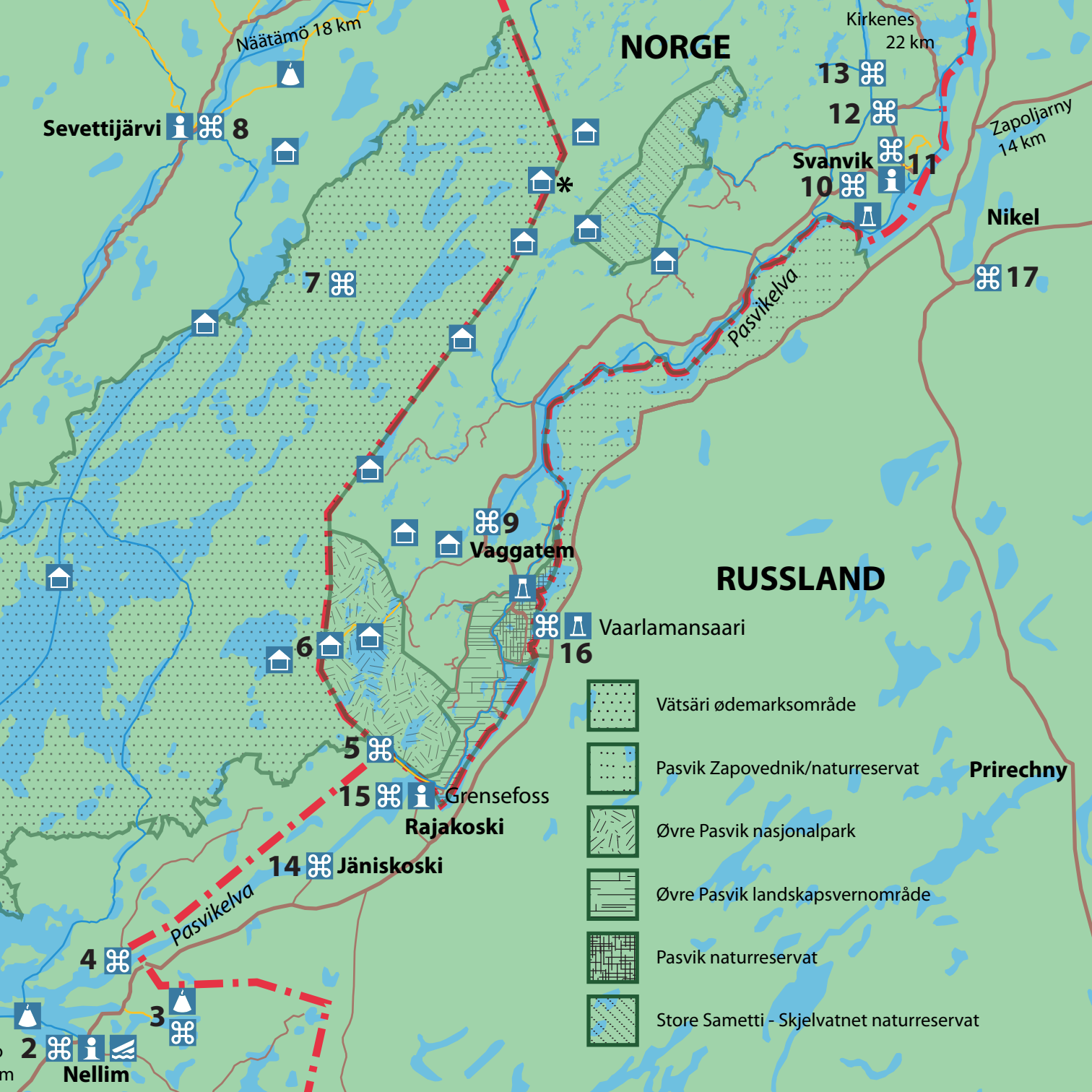
 Gapahuk

 Havn

 Sti

 Snøskuterløype

FINLAND

Vätsäri er et område hvor en kan oppleve skjønnheten av ekte villmark. Det er ingen merka turstier i dette ødemarksområdet og bare noen få hytter til ly for vandrere. Turgåing her er utfordrende og krever god planlegging og gode kunnskaper om kart og kompass.

Reisende som ønsker å besøke områdene ved Enaresjøen belønnes med mange minneverdige opplevelser. Det er en rekke friluftsattraksjoner og kulturelle attraksjoner å besøke, og den store innsjøen i seg selv er en severdighet. Flere turoperatører organiserer fisketurer og båtturer. Om vinteren er hundekjøring og snøskuterkjøring også mulig.

Den vakre samiske landsbyen Nellim er et møtested for ulike kulturer. De første finske innbyggerne bosatte seg her tidlig på 1900-tallet da tømmerfløting var en viktig næringsvei.

Etter verdenskrigene flyttet de skoltlesamiske innbyggerne fra Petsjenga til Nellim. Et landemerke det er verdt å merke seg er den ortodokse kirka, bygget av tømmer. Fra Pasvikbrua åpner en imponerende utsikt seg over elvedalen mot russisk side. Nær landsbyen kan du besøke den restaurerte tømmerrenna og lære mer om områdets skogbruks-

historie. Stien som fører til tømmerrenna presenterer krigshistorien. Bukta Rautaportti, som er skjermet av steile klipper, var et strategisk viktig område under krigen (1939-1944). Forsvarsfort ble bygget på begge sider av bukta for å holde fiender unna veien til Barentshavet.

Det er overnattingsmuligheter og turisttjenester i Nellim og du kan kjøpe dagligvarer eller spise et måltid i en butikk/bar. Havna i Nellim er en av de viktigste båthavnene i Enaresjøen.

Landsbyen Sevettijärvi nord for Vätsäri er et senter for skoltlesamisk kultur i Finland. Om sommeren har det skoltlesamiske kultursenteret i Sevettijärvi informasjon om lokale tradisjoner og kultur. Besøkende kan kjøpe bøker og håndverk her. Den gamle ortodokse kirka ble renoveret i 1991. Det er ingen hoteller i selve landsbyen, men feriestedene i nærheten tilbyr overnatting. Det er en butikk/bar hvor det er mulig å kjøpe et måltid eller dagligvarer.

Kundeservicepunkter tilbyr oppdatert informasjon om turmål, severdigheter, turoperatører og overnattingsmuligheter. Du kan be om lisenser som kreves for fiske, jakt og snøskuterkjøring fra Metsähallitus (Forststyrelsen) sine kundeservicepunkter.

Metsähallitus kundeservicepunkter:

Nordre Lappland Natursenter Siida. Tel. +358 205 64 7740, siida@metso.fi

Ivalo Kundeservice. Tel. +358 205 64 7701, ivalo@metso.fi

Inari Info. Tel. +358 16 661 666, inari.info@saariselka.fi, www.inarilapland.org

NORGE

Furuskog som dekker slake åser, glitrende tjern, innsjøer og svære myrer – dette er Pasvikdalen. Området er velkjent for sitt dyreliv og planteliv, med mange østlige arter som knapt finnes andre steder i landet. Ikke til å undres over at det er flere naturvernområder her. Start turen din på Nasjonalpark-senteret på Bioforsk Svanhovd i Svanvik. Her kan du lære om områdets kultur og natur og få tips om ting du kan se og gjøre i Pasvik. Her kan du også beundre mangfoldet av nordlige planter i en botanisk hage

Øvre Pasvik nasjonalpark er lett tilgjengelig via grusveien til Sortbrysttjern. Det er en merka sti med informasjonsposter til Ellenkoia, en åpen hytte som er tilgjengelig for overnattingsbesøk. Stien fortsetter videre til Piilolaporten på grensa mellom Norge og Finland. En annen måte å komme seg til nasjonalparken er langs grusveien til Grensefoss, som går gjennom et landskapsvernområde. Grensemerket på Treriksrøysa er bare fem kilometer unna.

Tårnet på "96-høyden", et tidligere militært utkikkstårn, gir en fantastisk utsikt over landskapet. Du kan til og med se langt inn i Russland herfra. En liten kafé drives i tårnet fra juni til august. Pasvik er viden

kjent for sitt rike fugleliv som du kan betrakte fra to fugletårn ved Pasvikelva. Du kan også besøke et ekte bjørnehi ved Strand.

For de som er mer kulturinteresserte er det to museer i Pasvik: Strand museum og Bjørklund gård, som presenterer områdets natur, kultur og historie. På Svanvik ligger verdens lengste gamle. Denne ble gjenoppbygget i 1922, og fungerer i dag som et grensehistoriemuseum drevet av grensevakta. Svanvik kapell, bygget i 1932, er et landemerke i landsbyen.

Den villmarksprega Pasvikdalen er ikke et travelt turistområde, men flere turoperatører er tilgjengelige for å guide deg til fots, med båt, hundespenn eller ski. Det er mange overnattingsmuligheter i Pasvikdalen, både hytter og gjestehus. For reisende som søker mer utfordrende opplevelser finnes det mange åpne hytter. Dagligvarer kan kjøpes på butikker på Svanvik og Skogfoss.

Masse stillhet og flotte villmarksområder venter på deg i Pasvik.

Mer informasjon:

Kirkens turistinformasjon, Tel: +47 78 99 25 44, www.kirkenesinfo.no

Bioforsk Svanhovd/Øvre Pasvik nasjonalparksenter, Tel : +47 46 41 36 00, www.pasvik.no

RUSSLAND

Pasvik Zapovednik er det yngste naturreservatet på Kola. Det ligger som et smalt belte på den frodige østbredden av Pasvikelva langs den Russisk-Norske grensa. Furuskog veksler med mosedekte myrer og bekkedaler. Flotte utsikter over landskapet åpner seg fra høyder i midtre deler av reservatet.

Pasvik Zapovednik er et område med urørt natur, og det meste av området er kun brukt til vitenskapelig forskning. Et viktig kultminneområde ligger på øya Varlamansaari i den sørlige delen, og er åpen for besøkende. Her kan du besøke det gjenoppbygde huset til den norske ornitologen Hans Schaanning og et observasjonstårn hvor du kan beundre fjellet Kalkupää og elva som flyter rolig forbi.

Rester fra andre verdenskrig og spor etter finsk bosetting er synlige i området rundt Varlamansaari. Tett bjørkeskog og varierte grasenger, et resultat av jordbruk, er typisk for øya.

Mens det meste av Pasvik Zapovednik er reservert for forskning er de omkringliggende områdene lettere å nå. Bosettinga er konsentrert til landsbyene. Kontoret til naturreservatet er i Rajakoski, hvor ett av Pasvikelvas vannkraftverk ligger. På kontoret kan

du kjøpe suvenirer og finne mer informasjon om området. Overnatting er tilgjengelig i Rajakoski. Her kan du også finne et lite hotell, badstu, butikk, helsestasjon og postkontor.

Du kan nå den lille landsbyen Jäniskoski med motorbåt fra Rajakoski, turen tar en halvtime. Elvelandskapet er fengslende – små øyer dekket av furuskog ligger som myke puter på elva. Du kan også komme over vakre fosser og fiskeplasser ved Petsjengaelva og Titovkaelva. Turoperatører arrangerer fisketurer til disse klare elvene omgitt av mektig villmark.

De fleste besøkende ankommer den russiske delen av Pasvikdalen via industribyene Nikel eller Zapoljarny. Husk å sjekke de kulturelle arrangementene til musikkskolen og kulturhuset i Nikel. Historiemuseet i Nikel presenterer områdets rike kultur og historie. I Suonijoki kan du besøke en vakker foss.

Petsjenga kommune ligger i grensesonen, hvor grensekontrollen er streng. Når du planlegger et besøk til området kontakt en turoperatør for å få et offisielt invitasjonsbrev og grensetillatelse. Din turoperatør kan også ordne med fiskelisenser.

Mer informasjon:

Pasvik Zapovednik/naturreservat

Tel/fax: +7 815 54 50881/52500 (Nikel kontor), ppasvik@rambler.ru, www.pasvik.org.ru

Pechenga kommune

Tel/fax: +7 815 54 50578, adm_pech@mail.ru

Murmansk fylke, avdeling for økonomisk utvikling

Tel/fax: +7 8152 486286/486287, www.murmantourism.ru

Hovedpartnerne i Pasvik-Enare samarbeidet er Metsähallitus Lapland, Fylkesmannen i Finnmark og Pasvik Zapovednik. Denne brosjyren er et produkt av felle-sprosjektet "Utvikling av naturvern og naturbasert turisme i Pasvik-Enare området (2006-2008)" finansiert av EU Interreg III A Nord / Tacis programmet.

METSÄHALLITUS

Pasvik Inari
Trilateral Park

www.pasvik-inari.net

